

Innehållsförteckning

Inledning	2
Syfte	2
Grundläggande utgångspunkter för rätten till bistånd	2
Dokumentation	3
Ansökan, utredning och beslut	3
Avslutande av ärende	4
Hjälp i hemmet	5
Korttidsboende	7
Särskilt boende	7
Ansökan om boende från enskild i annan kommun	8
Avlösning	8
Förenklad biståndshandläggning	8

Essunga kommun

Inledning

Socialnämnden har ansvar för insatser enligt SoL (Socialtjänstlagen) till äldre och funktionshindrade i Essunga kommun. Riktlinjerna skall ses som en vägledning för bedömning och beslut gällande handläggning av hjälp i hemmet (hemtjänst och trygghetslarm), korttidsboende, särskilt boende och avlösning. Handläggare fattar beslut på delegation av socialnämnden, undantag vid beslut av principiell karaktär då nämnden fattar beslut.

Syfte

Syftet med dessa riktlinjer är att de som ansöker om bistånd enligt SoL i form av hjälp i hemmet, korttidsboende, särskilt boende och avlösning skall få likartad hjälp och service utifrån en enhetlig bedömning. Det skall dock alltid ske en individuell bedömning utifrån den sökandes situation vilket kan innebära att mer eller mindre insatser beviljas än vad riktlinjerna anger, skälet till avsteg från riktlinjerna skall framgå i utredningen.

Grundläggande utgångspunkter för rätten till bistånd

Enligt 1 kap. 1 § SoL skall samhällets socialtjänst på demokratins och solidaritetens grund främja för människornas ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor samt aktiva deltagande i samhällslivet. Vidare står att socialtjänsten under hänsynstagande till människans ansvar för sin och andras sociala situation skall inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupper egna resurser samt att verksamheten skall bygga på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet.

Kommunen har enligt 2 kap. 2 § Socialtjänstlagen det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver.

Enligt 4 kap. 1 § SoL har den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt. Biståndet skall tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå och skall utformas så det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv.

Enligt 5 kap. 5 § SoL skall socialnämnden verka för att äldre människor får goda bostäder och ge dem som behöver det stöd och hjälp i hemmet och annan lättåtkomlig service. För äldre människor som behöver särskilt stöd skall kommunen inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad.

Enligt 5 kap. 7 § SoL skall socialnämnden verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som andra. För människor med dessa svårigheter skall kommunen inrätta bostäder med särskild service. Vidare skall socialnämnden verka för att den enskilde får meningsfull sysselsättning och ett boende som är anpassat efter hans eller hennes behov av särskilt stöd.

Enligt 1 kap. 2 och 4 §§ Äktenskapsbalken har sammanboende makar en förpliktelse att bistå varandra med de sysslor som förekommer i ett hem. I dessa riktlinjer bedöms ogifta sammanboende på samma sätt.

Essunga kommun

Socialtjänstlagen vilar på följande **vägledande principer** vilka här kort sammanfattas utifrån vad som står i ”Den nya socialtjänstlagen” Bergstrand, B O 2008:

- **Helhetssyn**, hela människan ska beaktas, både de starka och svaga sidorna samt olika behov ska beaktas och vägas samman.
- **Frivillighet och självbestämmande**, den enskilde bestämmer själv om han/hon vill ta emot en viss social tjänst eller inte, den enskilde kan aldrig påtvingas insatser men det står heller inte i konflikt med att den enskilde kan behöva motiveras för att ta emot en viss insats.
- **Kontinuitetsprincipen**, denna princip bygger på insikten om att psykosocialt förändringsarbete bygger på förtroendefulla relationer och att det därför krävs en varaktighet kontakten mellan den hjälpsökande och den/de personer som ger hjälpen.
- **Normaliseringsprincipen**, det skall underlättas för den enskilde att bo i sin invanda miljö eller att leva och bo som andra oavsett fysiska, psykiska eller sociala handikapp.
- **Flexibiliteten**, varje insats ska vara individuellt anpassad och beakta helhetssynen.
- **Närhetsprincipen**, innebär att man utgår från att den enskildes sociala eller psykosociala problem inte kan lösas isolerat från närstående personer eller den enskildes sociala miljö och sammanhang. Insatser skall ske så nära hemmiljön som möjligt.
- **Valfrihet**, innebär att den enskilde inom ramen för socialnämndens resurser avgör valet mellan alternativa insatser.

Dokumentation

Enligt 11 kap. 5 § SoL skall handläggning av ärenden som rör enskilda samt genomförande av beslut om stödinsatser, vård och behandling dokumenteras. Dokumentationen skall utvisa beslut och åtgärder som vidtas i ärendet samt faktiska omständigheter och händelser av betydelse.

Det framkommer av förarbetena till bestämmelserna om dokumentation i SoL att

dokumentationsskyldigheten även omfattar de bedömningar som legat till grund för åtgärderna.

”Handlingar som upprättas inom socialtjänsten och som rör enskilda ska innehålla tillräckliga, väsentliga och ändamålsenliga uppgifter. De ska vara väl strukturerade och tydligt utformade.” (SOSFS 2006:5 4 kap. 1 §)

”Det ska också framgå varifrån uppgifterna kommer, vad som är faktiska omständigheter och vad som är bedömningar, vem som har upprättat handlingen och när det gjordes.” (SOSFS 2006:5 4 kap. 2 §)

Enligt 11 kap. 6 § SoL skall dokumentationen utformas med respekt för den enskildes integritet. Det framgår av förarbetena till lagen att det är av vikt att dokumentationen är både objektiv och saklig och att uppgifterna ska vila på ett korrekt underlag. I de fall värdeomdömen används ska de vara till verklig betydelse för saken.

Vidare framgår av 11 kap. 6 § SoL att den enskilde bör hållas underrättad om de journalanteckningar och andra anteckningar som förs om honom eller henne.

Ansökan, utredning och beslut

Enligt 11 kap. 1 § SoL skall socialnämnden utan dröjsmål inleda utredning av vad som genom ansökan eller på annat sätt har kommit till nämndens kännedom och som kan föranleda någon åtgärd av nämnden.

Ansökan kan enligt lag vara såväl muntlig som skriftlig. Förutsättningen för att en utredning skall inledas är att den enskilde eller dennes legala ställföreträdare (god man, förvaltare) ger sitt samtycke.

Essunga kommun

Den enskilde kan när som helst under pågående utredning återta sin ansökan, om så är fallet fattas beslut om att avskriva ärendet och handlingarna arkiveras.

Biståndshandläggare tar emot ansökan, utreder behovet och fattar beslut enligt socialnämndens delegationsordning.

Vid bifall får den enskilde skriftligt eller muntligt beslut där det framgår vilka insatser som den enskilde har rätt till. Ärendet överlämnas till vederbörande chef för verkställighet. Verkställande chef har ansvar för att en genomförandeplan upprättas och att genomförandeplanen finns tillgänglig för biståndshandläggaren vilken tjänar som instrument vid handläggarens uppföljning av beslutet. Handläggaren har ett uppföljningsansvar för samtliga bifallsbeslut en gång per år. Vissa beslut tidsbegränsas, ex när målsättningen är att insatserna skall kunna minskas, behovet av insatser kommer att förändras (ex när någon vistas på korttidsboende och kommer att kunna återgå till ordinärt boende) eller vid nytt ärende då omfattningen av hjälpbehovet är svårbedömt.

Vid avslag skall den enskilde få den skriftliga utredningen i sin helhet samt skriftlig besvärshänvisning för information om hur han/hon kan överklaga beslutet. Avslagsbeslutet föregås av att den sökande får ta del av utredningsmaterialet för att få möjlighet att yttra sig innan handläggaren fattar beslut.

Den enskilde har från det datum då han/hon mottog avslagsbeslutet tre veckor på sig att till biståndshandläggaren skriftligen inkomma med sin besvärshandling.

Biståndshandläggaren prövar att besvärshandlingen har inkommit i rätt tid och har enligt 27 § Förvaltningslagen rätt att ändra sitt beslut genom omprövning. I ärenden där handläggaren ändrar beslutet så att den klagande får vad den har ansökt om förfaller överklagandet. I ärenden där handläggaren står fast vid sitt beslut skall handläggaren sända besvärshandlingen och ett ev. yttrande där överklagandet bemöts vidare till Förvaltningsdomstolen.

Avslutande av ärende

Ett ärende avslutas när den enskilde avsäger sig samtliga beviljade insatser enligt SoL, när en begränsad insats är slutförd eller när den enskilde avlider. Verkställande chef dokumenterar när insatsen/insatserna upphör och av vilken orsak i den sociala journalen. Biståndshandläggare antecknar när handlingarna arkiveras.

Essunga kommun

Hjälp i hemmet

Enligt 3 kap. 6 § SoL bör socialnämnden genom hemtjänst, dagverksamheter eller annan liknande social tjänst underlätta för den enskilde att bo hemma och att ha kontakt med andra.

Hjälp i hemmet (hemtjänst) beviljas vid behov då det bedöms vara en förutsättning för att den som söker är i behov av hjälpinsatsen för att uppnå en skälig levnadsnivå. Förutsättningen är också att den sökande inte själv kan tillgodose sitt hjälpbehov eller kan få hjälpen tillgodosedd på annat sätt. Den enskilde skall i så stor utsträckning som möjligt vara i delaktig i insatsen.

Hjälp i hemmet kan delas upp i två huvudområden, **serviceinsatser** och **personliga insatser**.

Serviceinsatser

Trygghetslarm, beviljas då den sökande upplever otrygghet och vill ha möjlighet att påkalla hjälp om akut situation skulle uppstå.

Städning, beviljas i omfattningen av två rum och kök, en hall och en toalett vid ett tillfälle varannan vecka. Det skall av beslutet framgå om damning ingår eller ej. Golv dammsugs och våttorkas, vädning av små mattor ingår – större mattor dammsugs. Rengöring av toalett/badrum ingår. Vid särskilda behov kan städning beviljas oftare och i större omfattning vilket då prövas i det enskilda fallet. Storstädning beviljas ej.

Tvätt/klädvård, beviljas vid behov. Insatsen kan även omfatta enklare lagning så som att sy i en knapp. Strykning av gångkläder ingår.

Renbäddning, beviljas vanligen vid ett tillfälle varannan vecka, oftare vid behov.

Inköp, beviljas vanligen vid ett tillfälle per vecka och avser livsmedel och dagligvaror, kan vid särskilda behov beviljas oftare. Inköp av kläder och skor kan beviljas vid enstaka tillfällen när det inte går att tillgodose på något annat sätt.

Apoteksärende, beviljas vid ett tillfälle varannan vecka.

Ärenden, så som ex bankärenden kan beviljas i form av ledsagning när den enskilde inte klarar att utföra ärendet själv utan behöver ha någon med sig. Har den enskilde behov av hjälp med att sköta ekonomi, handha kontanter eller betala räkningar beviljas det ej som biståndsinsats utan den enskilde hänvisas då till att ansöka om god man eller om möjlighet finns att utfärda fullmakt till någon privatperson.

Matdistribution, kan beviljas när den enskilde inte klarar att laga sin middagsmat själv eller att ta sig till närliggande matställe.

Promenad, kan beviljas vid behov då den enskilde inte klarar att förflytta sig utomhus själv. Beviljas vanligen vid ett tillfälle per vecka men kan beviljas oftare vilket prövas i det enskilda ärendet. Innebär antingen stöd vid förflyttning med eller utan gånghjälpmedel eller med hjälp av rullstol.

Essunga kommun

Personliga insatser

Personlig hygien, beviljas vid behov som hjälp och/eller stöd vid behov – vanligen morgon och kväll i samband med uppstigning och sänggående. Personlig hygien kan omfatta hjälp med övre och nedre morgon/kvällstolett, munhygien, kamning, smörjning, rakning, rengöring av glasögon/hörapparat och liknande.

På- och avklädning, beviljas vid behov som hjälp och/eller stöd morgon och kväll.

Toalettbesök, beviljas vid behov vanligtvis i samband med andra insatser under dygnet och kan innebära hjälp/stöd för att komma till och från toaletten, byte av inkontinenshjälpmedel och vid behov även hjälp med nedre hygien.

Dusch, beviljas vanligen vid ett tillfälle per vecka men kan vid behov beviljas oftare vilket prövas i det enskilda ärendet. Insatsen omfattar även hårvård och den enskilde kan få hjälp med ex hårrullning. Även enklare nagelvård ingår. Uppsnyggning av duschutrymmet ingår.

Förflyttningar, beviljas vanligtvis i samband med andra insatser och kan innebära stöd vid gång med eller utan gånghjälpmedel, förflyttningar i rullstol och även överflyttningar mellan ex säng och stol.

Bäddning, beviljas vid behov och kan innebära både hjälp med bäddning på morgonen i samband med uppstigning och uppbäddning på kvällen i samband med sänggående.

Måltidsstöd, beviljas vid behov i samband med huvudmålen frukost, middag och kvällsmat samt vid mellanmål och kan innebära hjälp i form av matning eller stöttning under måltid för att den enskilde skall få sitt behov av mat och dryck tillgodosett.

Tillagning/beredning av måltider, beviljas vid behov för tillagning/beredning av enklare måltider så som frukost, kvällsmat och mellanmål. Vid behov ingår hjälp med den enskildes disk i insatsen. Uppläggning på tallrik, delning av mat och dukning ingår. Vid behov av hjälp med middagsmat kan matdistribution eller värmning av färdig portion beviljas. Hjälp med tillagning av middagsmål kan beviljas under begränsad tid i rehabiliterande syfte då målet är att den enskilde åter skall kunna laga sin måltid själv.

Social kontakt/samtal, kan beviljas då den enskilde inte själv klarar att delta i sociala aktiviteter eller har någon annan social relation och upplever psykisk ohälsa på grund av avsaknad av social kontakt. Beviljas vid ett tillfälle per vecka, kan beviljas oftare vid behov vilket prövas i det enskilda ärendet.

Ledsagning, kan beviljas när den enskilde har behov av stöd/sällskap för att kunna ta sig till ex till läkarbesök, tandläkarbesök, fotvård och frisör. Ledsagning kan också beviljas för att den enskilde skall kunna utföra inköp men är i behov av stöd under själva inköpet. Ledsagning kan också innebära stöd för att kunna delta i social aktivitet. Omfattningen bedöms individuellt i varje enskilt ärende.

Handräckning av mediciner, kan beviljas när den enskilde pga fysisk funktionsnedsättning har svårt att själv ta fram sina mediciner ex ur förpackning, dosett eller APO-dos. Förutsättningen är att den enskilde själv har och kan ta ansvar för sina mediciner.

Essunga kommun

Korttidsboende

Korttidsboende kan beviljas när den enskildes hjälpbehov bedöms att inte kunna tillgodoses till en skälig levnadsnivå i det egna hemmet, antingen efter sjukhusvistelse eller vid akut förändrad situation i det egna hemmet. Vid förändrad situation i det egna hemmet som beror på att den enskilde har insjuknat/försämrats skall det först bedömas om den enskilde har behov av läkarkontakt för bedömning av ev. sjukhusvistelse. Den enskilde uppmanas i så fall att själv eller med hjälp av anhörig/närstående ta kontakt med vårdcentral/sjukvårdsupplysning.

Vistelsen på korttidsboendet kan syfta till;

- att den enskilde får hjälp med rehabilitering vilket bedöms att inte kunna tillgodoses i det ordinära boendet,
- att hjälpbehovet bedöms vara så omfattande att det behöver utredas mer innan hemgång är möjligt,
- att nödvändiga hjälpmedel behöver ordnas innan hemgång är möjligt,
- att anhörig får avlösning, om behovet av avlösning inte går att tillgodose på annat sätt – det kan då också beviljas som regelbunden avlösning i form av växelboende,
- att den som beviljats särskilt boende får sitt hjälpbehov tillgodosett på ett tillräckligt tryggt och säkert sätt i väntan på erbjudande om permanent plats,
- att tillförsäkra god och säker omvårdnad/omsorg i livets slut.

Beslut om korttidsboende tidsbegränsas med målsättning att den enskilde så snart som möjligt åter skall kunna komma hem.

Beslut om regelbunden vistelse på korttidsboende, växelboende, tidsbegränsas i de fall då varaktigheten av behovet är svårbedömt.

Vid vård i livets slut tidsbegränsas inte beslutet .

Särskilt boende

Huvudinriktningen är att den enskilde skall kunna bo kvar hemma i ordinärt boende så långt det är möjligt och få sitt hjälpbehov tillgodosett genom hjälp i hemmet (hemtjänst/trygghetslarm) och ev. andra insatser. När behovet av omvårdnads- och sjukvårdsinsatser samt behovet av tillsyn, trygghet och säkerhet inte längre bedöms kunna tillgodoses till en skälig levnadsnivå i det ordinära boendet kan särskilt boende beviljas.

Bedömningsgrunderna kan vara;

- Den enskilde har ett omfattande och varaktigt behov av hjälp, stöttning och tillsyn under större delen av dygnet. De insatser som i det enskilda ärendet bedöms som relevanta för att stärka möjligheten till kvarboende i ordinärt boende har prövats så som omfattande hjälp i hemmet, trygghetslarm och ev. växelboende.
- Den enskilde har ett omfattande behov av hjälp och tillsyn under dygnet och klarar inte att påkalla hjälp adekvat genom trygghetslarm.
- Den enskilde uttrycker stark oro vilket ex tar sig i uttryck genom att han/hon larmar många gånger under dygnet, ringer många gånger per dygn till anhöriga eller andra närstående och då det bedöms att det inte är tillräckligt med omfattande hjälp i hemmet och ev. andra insatser för att kunna skapa trygghet. Detta gäller främst personer med demenssjukdom, psykisk sjukdom eller personer som av annan anledning uppvisar ständig oro.

Essunga kommun

Ansökan om särskilt boende från enskild i annan kommun

Enligt 2 kap 3 § SoL har den som önskar flytta till en annan kommun, men som till följd av ålderdom, funktionshinder eller allvarlig sjukdom har ett varaktigt behov av vård- och omsorgsinsatser och därför inte kan bosätta sig där utan att inflyttningsskommunen erbjuder behövliga insatser, rätt att hos den kommunen ansöka om sådana insatser. En sådan ansökan skall behandlas som om den enskilde var bosatt i inflyttningsskommunen.

Vid prövningen av ansökan får det inte beaktas om den enskildes behov redan är tillgodosedda i hemkommunen.

Hemkommunen är skyldig att på begäran bistå med utredningsunderlag som inflyttningsskommunen kan behöva för att pröva ansökan.

Den från annan kommun som söker särskilt boende i Essunga kommun skall vända sig till biståndsenheten i Essunga kommun med sin ansökan. Ansökan skall behandlas som om den sökande var bosatt i kommunen. Vid behov begärs utredningsunderlag från hemkommunen.

Avlösning

Enligt 5 kap. 10 § SoL ska socialnämnden erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionshinder.

I Essunga kommun finns en anhörigkonsulent dit den som vårdar/hjälper en närstående kan vända sig för att få råd och stöd samt information om vilken hjälp/avlösning som finns i kommunen. Målsättningen med avlösning är att främja för kvarboende i ordinärt boende genom att den som vårdar närstående får hjälp och avlösning för möjlighet till vila, ärenden, deltagande i sociala aktiviteter och liknande.

Anhörigkonsumenten kan bevilja anhörigvårdsbidrag samt avgiftsfri avlösning i hemmet upp till 10 timmar per månad.

Ansökan om avlösning mer än 10 timmar per månad samt ansökan om regelbunden vistelse på korttidsboende, s.k. växelboende, handläggs och beslutas av biståndshandläggare.

Förenklad biståndshandläggning

Förenklad biståndsbedömning kan tillämpas vid ansökningar från personer som är 75 år och äldre och då ansökan avser serviceinsatserna städ, tvätt, inköp och promenader. Den som söker får själv uppskatta sitt hjälpbehov och beskriva det kortfattat på särskild ansökningsblankett. Insatserna beviljas i de fall då den enskilde inte själv klarar att utföra det den ansöker om och inte heller kan få sitt hjälpbehov tillgodosett på annat sätt. Förutsättningen är också att insatserna sammantaget inte överstiger 8 timmar per månad.